

Společná tisková zpráva Zeleného kruhu a Hnutí DUHA

Ekologické vysvědčení vlády v poločase: chybí zásadní pozitivní posun v ochraně životního prostředí

středa 30. října 2019

Ekologická organizace Hnutí DUHA spolu s asociací Zelený kruh zhodnotily kroky vlády Andreje Babiše v environmentální oblasti. Učinily tak u příležitosti poloviny současného volebního období. Výsledkem je “vysvědčení”, které v mnohém konstatuje zanedbávání či přímo poškozující kroky pro kvalitu životního prostředí České republiky. Vláda tak má před sebou druhý poločas, aby špatné skóre napravila.

Předmětem hodnocení byly otázky, jak vládní strany řeší smog, jak vylepšují recyklaci odpadků, jestli ozdravují české lesy, pečují o českou krajinu nebo snižují závislost ekonomiky i domácností na fosilních palivech.

Ohodnotili jsme také, jak reálně vláda chrání obce před uhelnými doly a zda zatíží spotřebitele a daňové poplatníky subwencemi na nové jaderné reaktory. Zajímalo nás i to, zda vrátí občanům právo vyjadřovat se k záměrům v jejich okolí.

Podrobná výsledková listina k jednotlivým oblastem hodnocení (v příloze) obsahuje následující hlavní závěry:

- Vláda zatím neudělala (či nedokončila) žádný zásadní posun ve sledovaných oblastech ochrany životního prostředí. Dílčí pozitivní posun v jedné oblasti udělal ministr životního prostředí Richard Brabec předložením nového odpadového zákona, který by přinesl větší motivaci k třídění a recyklaci. Bohužel však zároveň navrhuje posunout zákaz skládkování odpadů o celých 6 let.
- Významný (byť z hlediska celkového řešení ochrany půdy dílčí) pozitivní krok udělal ministr zemědělství rozhodnutím o snížení maximální výměry pro jednu zemědělskou plodinu na 30 hektarů, a to na všech zemědělských půdách od roku 2021. Celkový posun v ochraně půdy se však nekoná, například proto, že připravená protierozní vyhláška leží už třetím rokem na ministerstvech a úrodná půda dále mizí.

- Snižování emisí skleníkových plynů rozhodně není hlavní prioritou, jak vláda slibovala. Kromě konkrétních pozitivních i negativních kroků vláda selhává v celkové komunikaci problému. Význam nejdůležitějších kroků (snížování emisí) často bagatelizuje a naopak nafukuje okrajová řešení - jako je výsadba stromů. Potenciál pro změnu tohoto obrazu i rozběhnutí rychlého snižování emisí, je zřízení tzv. Uhlé komise, ale její výsledky jsou očekávány až na konci září 2020. Česko také nepřispívá dostatečně k naplnění cílů Pařížské dohody (zastavení oteplování ideálně na hranici 1,5 °C) a blokuje snahu EU se přiblížit k doporučení vědců a vědkyň pro ochranu klimatu.
- Vláda dosáhla dílčích pozitivních kroků v oblastech jako je ochrana ovzduší (rozšíření kotlíkových dotací), divoká příroda (zonace národních parků), sucho (podpora zadržování dešťové vody), ozdravování lesů (omezení výsadby rizikových dřevin i zbytečného kácení) či podpora domácí čisté energie z obnovitelných zdrojů (předložení návrhu podpory rozvoje například větrných elektráren). V těchto oblastech ale zároveň udělala i protichůdné negativní kroky a nevyužila celou řadu příležitostí (odmítání potřebného zvýšení energetické daně z uhlí, selhání při ochraně divočiny v rezervaci Břehyně-Pecopala nebo v CHKO Jeseníky, nenaplnění plánů na přírodě blízké zadržování vody v krajině, nepředložení opravdu systémové změny lesního hospodaření a prosazování nízkého cíle pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie).
- V několika důležitých oblastech (ulehčení obcím od kamionové dopravy, podpora místních potravin, zajištění financování zateplování domů do budoucna či zajištění občanského práva účastnit se posuzování dopadů staveb a dalších projektů na životní prostředí) vláda neudělala žádný pokrok, nebo jen velice malý.
- Negativní výsledky vlády jsou v oblasti podpory škodlivých projektů jako je rozšíření těžby hnědého uhlí na velkolomu Bílina, přípravy nových jaderných reaktorů či snahy o zabetonování posledního přírodě blízkého úseku velké řeky v Česku (jezy na Labi). Vláda také nadále lije peníze do prověřování nesmyslného megaprojektu kanálu Dunaj-Odra-Labe.

Anna Kárníková, ředitelka Hnutí DUHA, řekla:

“Jeden krok vpřed, dva kroky vzad, to je dosavadní environmentální politika současné vlády. Sliby z předvolebních programů a programového prohlášení zůstávají zatím v říši snů, vládě se dosud nepodařilo prosadit žádný významný posun v oblasti ochrany životního prostředí. Politika se nedělá jen konkrétními opatřeními, ale také rétorikou a symboly - a právě ve schopnosti konstruktivního uchopení klimatické krize vláda zatím selhává zcela.”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

“Jen rýč a kamera nestačí. Lidé už s vládou projevili hodně trpělivosti. Teď musí začít opravdu makat na plnění svých slibů - jako je protierozní vyhláška, návrat účasti veřejnosti v rozhodování a spousta dalšího. Jinak jí lidé přestanou věřit jakékoliv sliby.”

Kontakty:

Anna Kárníková, ředitelka Hnutí DUHA, 773 768 769, anna.karnikova@hnutiduha.cz

Aleš Miklík, tiskový mluvčí Hnutí DUHA, 604 131 131, ales.miklik@hnutiduha.cz

Přílohy:

Podrobné hodnocení jednotlivých oblastí vládních politik

Infografika ve formátu vysvědčení